

College van burgemeester en wethouders

Vergadering van 1 februari 2022

Generiek

Informatienota

Auteur

Frans Graaf de

Overlegd met

Rob Tax

Portefeuillehouder

B. Harmsma

Andere betrokken portefeuillehouders

M. Scheringa

Samenvatting

Met de invoering van het nieuwe vaar- en verhuurbeleid is een nieuw juridisch kader neergezet. Met dit kader streven we ernaar dat de bezoeker bijdraagt, dat het authentieke Giethoorn behouden blijft en versterkt wordt en dat we een veilige en vlotte doorstroming creëren op de Dorpsgracht. Met het beleid zijn we samen met Giethoorn onderweg naar een nieuwe balans tussen leefbaarheid en toerisme. Bij het vaststellen van het nieuwe vaar- en verhuurbeleid op 15 december 2020 heeft de gemeenteraad gevraagd om een evaluatie na het eerste vaarseizoen.

Naast duidelijke aanbevelingen is tijdens het evaluatieproces ook een onderliggend probleem naar boven gekomen. Met het nieuwe beleid heeft de gemeente een verschuiving gemaakt van controleren en beheersen (quotum) naar anticiperen en leren (beperken brede boten en tellen van boten om inzicht te krijgen). Dit is een cultuuromslag van dwingend sturen naar flexibel bijsturen.

De gemeente, de bedrijven en de inwoners moeten zich als het ware opnieuw tot elkaar verhouden. Dit vraagt een doorontwikkeling van het vaar- en verhuurbeleid op zowel het vlak van de ondernemers als die van de inwoners. Commitment van alle partijen is essentieel, want dit is een proces van lange adem, waarbij groot gedacht moet worden, maar waarbij de vooruitgang zit in kleine stapjes. Dit willen we doen met een ondernemers georiënteerde werkgroep en een inwoners georiënteerde werkgroep.

Besluit

Het college besluit de evaluatie van de uitvoering van het vaar- en verhuurbeleid aan te bieden aan de gemeenteraad.

Informatienota

Inleiding

Op 15 december 2020 is het nieuwe vaar- en verhuurbeleid vastgesteld. Bij de vaststelling heeft uw raad gevraagd om een evaluatie na het eerste vaarsseizoen om inzicht te krijgen hoe de uitvoering in de praktijk wordt ervaren. De evaluatie bestaat uit een enquête voor inwoners en ondernemers en verdiepende gesprekken met de belangenpartijen. Om een zo objectief mogelijk beeld van de

uitvoering van het vaar- en verhuurbeleid te krijgen hebben we een strategisch communicatiebureau gevraagd dit voor ons uit te voeren.

Belangengroepen

De verdiepende gesprekken hebben we met vier belangengroepen gehouden. Dit zijn:

- Sector Varen (namens de traditionele verhuurbedrijven in heel Steenwijkerland);
- KopTop (namens de recreatieondernemingen in heel Steenwijkerland);
- 't Gieters Belang (namens de inwoners van Giethoorn);
- Giethoorn Onderneemt (namens de ondernemingen in Giethoorn).

Proces

Uitgangspunt is geweest een objectief beeld te krijgen door de belangengroepen de volledige vrijheid te geven om alles te delen wat ze willen. Medio september is een enquête online gezet voor inwoners en ondernemers. De uitkomsten van de enquête zijn gebruikt als input voor de verdiepende gesprekken met de belangengroepen. De enquête is laagdrempelig uitgezet en heeft goede input gegeven voor de verdiepende gesprekken.

De verdiepende gesprekken zijn in eerste instantie gehouden met sector Varen, KopTop en Giethoorn Onderneemt. 't Gieters Belang kon zich niet vinden in de opzet van de enquête en heeft daarom aangegeven niet deel te willen nemen aan deze gesprekken. Op basis van de verdiepende gesprekken is een bevindingenrapport opgesteld. Dit bevindingenrapport is aangeboden aan KopTop, sector Varen en Giethoorn Onderneemt om te toetsen of het rapport een goede weergave is van de gevoerde gesprekken. Dit rapport was voor 't Gieters Belang aanleiding om alsnog in gesprek te gaan. Aangezien we de inbreng van alle partijen belangrijk vinden, heeft het verdiepende gesprek natuurlijk plaatsgevonden. Om transparantie in het proces te bieden hebben we daarom alle partijen de gelegenheid geboden om reactie te geven op het tweede concept bevindingenrapport.

Aanbevelingen

Het bevindingenrapport geeft een overzichtelijk aantal aanbevelingen die kunnen worden samengebracht tot onderwerpen die zondermeer uitvoerbaar zijn en waar besluitvormig in het college en/of raad voor nodig is.

- Objectiveren van drukte en hoeveel drukte acceptabel is;
- Onderzoek naar het innemen van ligplaats in de Cornelisgracht en afmeerverbod in de Dorpsgracht;
- Experiment om met gastvrijheid opstoppingen snel te verhelpen;
- Gesprek over besteding van de inkomsten van de vaarbelasting;
- Aanpassen van de kleur van de kentekens van vakantieparken, recreatiewoningen en B&B's;
- Onderzoek naar vignettensysteem;
- Betere controle op de kentekens (ook categorie);
- Onderzoek naar de beste plek om het kenteken te bevestigen (voorkomen van schade aan kenteken);
- Invoeren algeheel verbod op explosiemotoren in de Dorpsgracht;
- Herziening van de termijn waarop verhuurboten ge-elektrificeert moeten zijn;
- Handhavingsprioriteiten stellen in overleg met inwoners en ondernemers;
- Doorlopend monitoren van de effecten van het vaar- en verhuurbeleid.

In samenspraak met de belangengroepen kan opvolging gegeven worden aan bovenstaande aanbevelingen. De uitwerking van de aanbevelingen kan leiden tot beleidswijzigingen waarbij besluitvorming noodzakelijk is. Dit wordt ter zijner tijd voor besluitvorming voorgelegd.

Transitie

Met de procesgang van de evaluatie komt echter ook een onderliggende vraagstuk bloot te liggen. Met het nieuwe beleid heeft de gemeente een verschuiving gemaakt van controleren en beheersen

(quotum) naar anticiperen en leren (brede boten niet en tellen van boten om inzicht te krijgen). Dit is een cultuuromslag van dwingend sturen naar flexibel bijsturen, maar daarin heeft de gemeente de belangengroepen onvoldoende meegenomen.

Nu de gemeente via de vaarbelasting de ondernemers probeert te prikkelen om aan andere concepten, routes of arrangementen te denken, blijken de traditionele verhuurbedrijven hier moeilijk op in te kunnen spelen. De ondernemers blijven doen waar ze goed in zijn, namelijk de verhuur van boten. De verhuur van steeds meer boten is echter een doodlopende weg. De verhuurbedrijven zullen meer moeten redeneren vanuit het creëren van positieve impact voor inwoners, ecologie en economie. Dit vraagt om een heroriëntatie met andere diensten en een ander verdienmodel.

De gemeente, de bedrijven en de inwoners moeten zich als het ware opnieuw tot elkaar verhouden. Dat betekent dat we anders moeten gaan denken (cultuur), organiseren (structuur) en uitvoeren (praktijk, werkwijze). Het gaat er daarbij om dat ingesleten patronen en routines moeten veranderen. Het moeilijkste is dat als de gemeente dit probeert af te dwingen, de kans groot is, dat het niet lukt. De verandering moet van binnenuit komen en dat is lastig, omdat verandering onzekerheid met zich meebrengt. Angst bijvoorbeeld dat men er op achteruit gaat. Het is daarom zinnig te beginnen bij een kleine groep met een smal en diep draagvlak die open staat voor de verdere doorontwikkeling van het vaar- en verhuurbeleid.

Kernboodschap

Naar aanleiding van de gesprekken kunnen een aantal overkoepelende bevindingen gedaan worden:

Ontevredenheid over het nieuwe vaar- en verhuurbeleid

Zowel de ondernemersorganisaties als de bewonersorganisaties zijn niet tevreden met (de effecten van) het nieuwe vaar- en verhuurbeleid. Al hebben ze daar wel uiteenlopende argumenten voor. De bewoners vinden op hoofdlijnen dat er nu al geen gezonde balans is tussen toerisme en leefbaarheid. Men maakt zich ook zorgen over de toekomstige leefbaarheid en veiligheid rondom de Dorpsgracht (maar ook Giethoorn-Noord), mede omdat het aantal boten met dit beleid onbepaald mag blijven groeien. En dus het aantal bezoekers ook. De ondernemers hebben ook moeite met de mogelijkheden voor onbeperkte groei van het aantal boten. Zij zijn niet tevreden met het nieuwe vaar- en verhuurbeleid, omdat zij een ander belastingsysteem voorstaan. Daarnaast vinden zij dat een aantal nu geldende maatregelen niet bijdraagt aan de doelstelling "vlotte doorvaart."

Ontbreken van vooraf vastgesteld meetinstrumentarium

In alle dialogen werd de conclusie getrokken dat het op dit moment ontbreekt aan een vooraf vastgesteld meetinstrumentarium. Dat belemmert een objectieve evaluatie op basis van harde gegevens. Dat leidde ertoe dat tijdens deze evaluatie op sommige momenten veel over (uiteenlopende) beelden en interpretaties werd gesproken i.p.v. over feiten.

Verskil in belangen en belevingswereld

De belevingswerelden van ondernemers en bewoners t.a.v. de ervaren problemen lopen op sommige onderdelen behoorlijk uiteen. Zowel over de vraag of en wat de problemen zijn, als over de te kiezen oplossingsrichtingen. Het gaat hierbij meestal over het spanningsveld tussen leefbaarheid (belang bewoners) en de economische voordelen van toerisme (werkgelegenheid/inkomen, goed voorzieningsniveau van het dorp enz). Dit draagt niet bij aan het onderlinge vertrouwen. En ook niet aan het vertrouwen in de aanpak en het handelen van de gemeente. Ook werkt de smalle vertrouwensbasis behoorlijk belemmerend om echt met elkaar in gesprek te komen en om samen tot breed gedragen maatregelen te komen.

Consequenties voor de gemeente

Het vaar- en verhuurbeleid dient doorontwikkeld te worden. Deze doorontwikkeling laten we via twee werkgroepen plaatsvinden. Een ondernemers georiënteerde werkgroep waarbij we de ondernemers helpen met het maken van de transitie en vooral redeneren vanuit de klant en met een focus op

overmorgen. Daarnaast een inwoners georiënteerde werkgroep waarbij leefbaarheidsaspecten centraal staan. Het kan effectief zijn mensen met een frisse blik van buiten erbij te betrekken. Transparantie van beide werkgroepen is belangrijk, omdat dit een zekere rust creëert te midden van de onrust. Commitment van alle partijen is essentieel, want dit is een proces van lange adem, waarbij groot gedacht moet worden, maar waarbij de vooruitgang zit in kleine stapjes. Dit vraagt om een strategie met flexibele doelen vanuit een langetermijnvisie* en ruimte voor verrassingen, intuïtie en creativiteit.

* Langetermijnvisie (raadsbesluit 15-12-2020):

- Behouden en versterken unieke karakter van Giethoorn;
- Reguleren vaardrukke op de Dorpsgracht in Giethoorn;
- Proactief inspelen op verwachte groei van het aantal bezoekers;
- Heldere regels;
- Uitbreiden handhaving en gastheerschap door middel van crowd control;
- Bezoeker draagt bij.

Communicatie

Transparantie van de activiteiten van beide werkgroepen is belangrijk, omdat dit een zekere rust creëert te midden van de onrust. De gemeente stelt de agenda samen en geeft de belangengroepen de gelegenheid om problemen aan te dragen en oplossingen te formuleren, waarbij deze ideeën een belangrijke rol spelen in het beleidsproces. De gemeente probeert in principe rekening te houden met de resultaten, maar kan bij de uiteindelijke besluitvoering hiervan (beargumenteerd) afwijken.

Vervolg

De verschillende aanbevelingen worden besproken met de nieuwe werkgroepen en acties worden uitgezet. Indien besluitvorming nodig is van college en of raad wordt dit voorgelegd.

Corona

De coronamaatregelen zijn van ondergeschikt belang bij de uitvoering van de aanbevelingen.